

Høringsvar fra Albatros Arctic Circle ApS

Vedr. forslag om ny turismelov

Afsender: Albatros Arctic Circle APS, cvr.nr. 12471122

Modtager: Naaja H. Nathanielsen, Departementet for Erhverv, Handel, Råstoffer, Juristområdet og Ligestilling

GENERELLE BEMÆRKNINGER

Forslaget til den ny turismelov giver anledning til stærke bekymringer – ikke kun for Albatros Arctic Circle' egne udviklingstiltag, men for både hele turistbranchen og den grønlandske samfundsudvikling.

Formålet med loven er ifølge lovbemærkningerne at fremme en langsigtet udvikling af turismen i Grønland, herunder at sikre, at turistaktører bidrager til udviklingen af det grønlandske samfund. Vedtagelse af turismeloven i sin nuværende form med de opstillede ejerskabskrav vil imidlertid stik imod disse intentioner betyde, at nødvendige investeringer og ekspertise vil udeblive og udviklingspotentialet sættes i stå.

Vi vil gerne belyse dette nærmere i det følgende og håber at kunne skabe en dybere forståelse for de udfordringer, som turismeerhvervet og Grønland står over for.

Investeringsbehovet

Ønsket om, at majoriteten af ejerskabet og ledelse af grønlandske turismeselskaber fremover skal være bosiddende i Grønland, står i skærende kontrast til opførelsen af de to særdeles kostbare Atlantflughavne, der netop skulle fremme turismen og bl.a. finansieres gennem denne.

Finansieringen af Atlantflughavnene forudsætter, at turismen vokser ganske betydeligt. Det kræver fuld opbakning af hele den bestående turismesektor, store nye investeringer, kompetenceopbygning og en medfølgende lovgivning, der prioriterer investeringer og virkelyst. Der bliver et massivt behov for, at turistbranchen boostes og udbygges. Det kan ikke forventes, at der kan rejses den nødvendige kapital fra lokal side. Med det aktuelle lovforslag kan det imidlertid heller ikke forventes, at der vil tilflyde Grønland investeringskroner udefra.

Investeringsvillig kapital står klar til at investere i den grønlandske turisme i forbindelse med færdiggørelsen af Atlantflughavnene, og tillige høj kompetence og dygtighed, som turistaktørerne skal bidrage med kompetenceudvikling hos lokale. Vi støtter kun op om, at turismeindustrien skal forankres lokalt og bidrage til udvikling i Grønland, og der er stærkt behov for, at lokale er med i denne udvikling som medarbejdere, leverandører og evt. medejere. Man skal dog ikke forvente, at udenlandske entreprenører vil investere uden at have indflydelse. Samtidig er indførelse af så markante nye – og for eksisterende aktører meget indgribende begrænsninger - decideret ødelæggende for investeringsklimaet og sænker tilliden til Grønland som investeringsvenligt land.

Hoteldrift og turoperation er nøje forbundet. Det er væsentligt at bevare muligheden for at kombinere salg af oplevelser i Grønland sammen med overnatning, da det efterspørges af de fleste turister - særligt udenlandske.

Tilsyneladende er hoteldrift ikke omfattet af forslaget. Men det afhjælper ikke investeringsbehovet, for hotellerne er ikke nødvendigvis den dyreste investering. Albatros Arctic Circle har i de senere år investeret omkring 60 millioner i Ilulissat i P-godkendte turbåde, værksted og mekaniker, vinteropbevaring, kran, anløbsfaciliteter. Vi gætter på, at største operatør i

området er 3-4 gange større end os. Alligevel er kapaciteten lige akkurat stor nok til, at det løber rundt i højsæsonen. Hoteller skal der til – men der er også behov for investeringer for at kunne udbyde endnu flere oplevelsesture ved et større flow af turister.

Vi finder, at en velfungerende underskov af driftige turoperatører er en forudsætning for en vellykket turismeudvikling. En blanding af små outfittere, der tager folk med i vildmarken for at jage, fiske eller blot opleve, veluddannede lokalt boende kultur-og naturguider, professionelle bådoperatører og større koordinerende tur-virksomheder, der kan sammensætte de forskellige muligheder til en solid rejsepakke. Vi har også i dag partnerskaber med lokale, og der skal endnu flere til.

I realiteten eksisterer og fungerer det lokale samarbejde allerede upåklageligt på gadeplanet, hvor der bliver booket og samarbejdet på kryds og tværs. Vi finder i den forbindelse det også væsentligt, at man er opmærksom på turismeaktørernes betydning for følgeindustrien både indenfor og udenfor turismebranchen.

Samarbejdet med lokale firmaer udenfor turisterhvervet

Albatros Arctic Circle har de seneste 2 år investeret et meget stort millionbeløb i renovering af Hotel Hvide Falk, for at bidrage til den høje kvalitet af overnatningsmuligheder samt bespisning i Ilulissat.

Disse investeringer er i høj grad med til at løfte Ilulissat som destination, hvor et bredere udvalg af produkter og oplevelser alle af høj kvalitet, kommer hele erhvervet til gode, og ikke mindst markedsføringen af destinationen. Hvis turismen i Grønland skal udvikle sig i en positiv retning, kræver det store investeringer, og et bredt udvalg af hoteller og turprodukter, men i særdeleshed også generel service, der alle lever op til høje internationale standarder.

Renoveringsprojekterne har foruden de positive effekter på turisterhvervet ligeledes genereret arbejde og omsætning til byens entreprenørfirmaer i vintersæsonerne, som muliggør flere helårsansættelser for firmaerne. Dette gavner byens og kommunens økonomi, foruden det socialt bæredygtige i at kunne beskæftige ansatte året rundt.

Med dette lovforslag, er der nu trukket i håndbremsen på yderligere investeringer i omegne 15 mio. kr., som lokale entreprenører skulle have håndteret i slutningen af 2024, starten af 2025. Investeringer, der skulle gavne og udvikle turismen i lavsæsonerne, og som ville skabe yderligere grundlag for flere helårsansættelser i vores erhverv.

Samarbejdet med lokale operatører indenfor turisterhvervet

Albatros Arctic Circle har et godt samarbejde med lokale operatører i både Ilulissat, Kangerlussuaq og Oqaatsut.

Eksempel: Ét af vintersæsonens største trækplastre er hundeslæde, hvor vi skaffer arbejde til kuske på alle tre destinationer. I vinteren 2023 og 2024 har AAC genereret en større indtjening for lokale kuske. I denne proces står AAC for salg, koordinering, booking og transfer for gæsterne, hvormed kuskene alene står med afviklingen af selve turen, men får ca. 80% af omsætningen pr. gæst. Vores salgs-, koordinerings- og bookingapparat sparer kuskene for store udgifter i forbindelse med booking, betalinger mv, samt personale til at håndtere dette, hvilket øger kuskenes fortjeneste på at afvikle hundeslædeture.

Foruden vintersæsonens hundeslædekørsel, genererer AAC omsætning i sommersæsonen for lokale kuske ved at arrangere "Mød slædehundene"-besøg, hvor gæsterne besøger kuskenes hundegårde, og kuskene kan fortælle om slædekørsel og traditionerne bag. Dette

skaber indtjening for kuskene i deres lavsæson, hvor slædekørsel ikke er muligt, og bidrager dermed til et bæredygtigt turisterhverv, hvor det i højere grad er rentabelt at dedikere sig fuld tid til turismen, og sikrer indtjening i en langt større del af året.

Disse produkter er yderst attraktive for grupperejser, som større aktører er nødt til at håndtere jf. antallet af gæster, krav om større koordineringsbehov, transfer og lignende.

Det er et tydeligt eksempel på, at de større turistoperatører udgør et nødvendigt og ikke mindst attraktivt mellemlid for mindre operatører, fx for den enkelte hundeslædekusk. Dertil kommer et stærkt samarbejde omkring bådture, fx i forbindelse med krydstogthåndtering og større grupper.

AAC har ikke et ønske om at være selvforsynende på vores turudbud, og vores samarbejde med andre lokale operatører er meget velfungerende og til gavn for alle parter. Dette lovforslag sætter et unødvendigt og skadeligt skel op mellem "dem" og "os", på trods af, at AAC er et grønlandsk selskab med herboende direktion og personale. Der er brug for et turisterhverv, hvor firmaerne hjælper hinanden og alle har et fælles mål om at skabe de bedste oplevelser for gæsterne. Ikke et erhverv, der er præget af splid.

Udviklingspotentialet skal gribes

Det salgsarbejde, som de store rejsebureauer og turistaktører, som fx AAC, laver, skaber nogle af de bærende søjler i markedsføringen af Grønland som destination, og har musklerne til at løfte større grupper, som er helt afgørende for den grundlæggende turisme, og for de store rejsebureauers interesse i at sende gæster til Grønland. I den sammenhæng er det afgørende for mange rejsebureauer, at de kan købe alt i én pakke – særligt for de internationale rejsebureauer, der endnu ikke har stort kendskab til Grønland. For væksten af turismen er det afgørende, at der eksisterer større turistaktører på markedet, der både kan levere hotel, restaurant og udflugter, hvoraf sidstnævnte i forvejen og i fremtiden også involverer og gavner de mindre aktører på markedet.

Albatros Arctic Circle arbejder hele tiden og har i rigtig mange år arbejdet på at skabe og udvikle nye produkter og muligheder for at opleve Grønland – fx med Polar Marathon i Kangerlussuaq, Midnight Marathon i Ilulissat, og for fremtiden forhåbentligt et adventureløb mellem Kangerlussuaq og Sisimiut, som vi her i 2024 er godt i gang med at teste. Disse events rækker enormt langt ud i verdenssamfundet, og løbene har deltagere fra mere end 25 forskellige lande samlet på én gang. Løbene møder meget stor opbakning fra lokalsamfundene, hvor byens borgere støtter op om løberne, og tilbyder deres frivillige hjælp til at afvikle løbet, hjælpe ved vandposter og lignende. Herudover er der stor deltagelse fra lokale løbere, og det bliver dermed i høj grad events, der både gavner lokalbefolkningen, turismen og den internationale markedsføring af Grønland.

Det arbejde, den aktivitet og det kundegrundlag som skabes af de store aktører, smitter positivt af på de mindre aktører, der specialiserer sig i nicheprodukter, og som er med til at gøre destinationerne unikke. Tilstedeværelsen af større aktører skaber grundlaget for et sundt erhverv med konkurrence, plads til niche- og specialiserede produkter, og ikke mindst skaber det en overflow effekt, der gavner start ups og mindre virksomheder, der ikke har kapital til at etablere et modtagerapparat stort nok til at håndtere selv blot den turisme, vi har i dag, og slet ikke den forventede fremtidige vækst.

Hvis man ønsker et turisterhverv, der er bæredygtigt for landet og for alle størrelser af operatører, som skaber virkelyst og mulighed for iværksætteri (ikke kun på udflugter, men ligeledes restauranter, cafeer, butikker, husflid, kunst og lignende), er der brug for større

aktører, der har musklerne og økonomien til at drive turismen fremad, lige så vel, som der er behov for de mindre aktører. Og det kræver kapital at opretholde, udvikle og igangsætte turismen i landet, for hvilket det er fuldstændigt afgørende at kunne hente investeringer udenfor landets grænser.

At bremse denne udvikling og tvinge større aktører til at lukke, vil sætte turismen mange år tilbage, og vil dermed også få store konsekvenser for de mindre aktører såvel som følgeindustrien - allerede på den korte bane.

Kompetenceløft og udvikling af turismeerhvervet

Vi har noteret det nye autorisationsordning, herunder bl.a. krav om udarbejdelse af sikkerhedsplaner. Vi finder det imidlertid vigtigt, at der fokuseres på kompetenceløft, kvalitet og bæredygtighed frem for bureaukrati. Fx:

- Gradvis certificering af turudbydere, så turisterne kan vælge på et oplyst grundlag i stedet for krav om autorisation. Det kunne være "Certified local guides – level 1 – 2 og 3" afhængig af ejerskab, lokal arbejdskraft, hvor mange år man har opereret i Grønland, bæredygtighedskrav mv.

Turismeloven sætter nogle rammer, men ved siden af loven er det væsentligt for udviklingen af lokale turismeaktører, at der også sættes initiativer i gang til at understøtte deres udvikling og give dem et kompetenceløft – måske endda som alternativ til autorisationsordningen. Fx:

- En guideuddannelse i Nordvestgrønland for at skabe mere "awareness" for regionens og landets unge, og øge den kvalificerede arbejdskraft i området.
- Støtte til start ups og mindre virksomheder i form af at få udarbejdet en forretningsplan, lave en hjemmeside, erhverve sig en bookingportal mv. Fremme iværksætteriet og konkurrencedygtigheden for mindre virksomheder, i stedet for at begrænse det.

Det er også væsentligt for mindre operatører, at de ikke bliver at blive kvalt i bureaukrati og store omkostninger ved at starte sin egen virksomhed i form af de fremsatte autorisationskrav og omkostningerne herved, men skaber derimod bedre vilkår og rammer for turismeudviklingen i en bæredygtig og lokal retning. Det letter det administrative for alle parter, men sikrer, at turisterne får den bedst mulige oplevelse af Grønland og giver lokale unge afsæt til at komme i gang og få del i udviklingen. Det vil være en langsigtet investering i turismens fremtid og skabe positiv udvikling fremfor forhindringer og unødvendige udfordringer.

UDFORDRINGER IFT. LOVFORSLAGET

På baggrund af ovenstående betragtninger har vi følgende bemærkninger til de enkelte dele af lovforslaget:

Krav om lokalt ejerskab begrænser investeringer (§ 9)

Vi støtter op omkring, at turismeaktørerne skal være lokalt forankrede. Den nuværende ledelse i Albatros Arctic Circle har alle bopæl og er fuldt skattepligtige til Grønland.

Vi stiller os imidlertid stærkt kritisk over for de nye krav om, at turistaktører (i selskabsform) fremover skal være mindst 2/3 ejet af personer bosiddende i Grønland, der tillige skal besidde stemmeflertal på aktionærniveau.

Som beskrevet ovenfor vil det blive en alvorlig begrænsning af fremtidig kapitaltilførsel og nødvendige investeringer og virke som en stopklods for turismeudviklingen. Dette vil ikke bare forhindre udenlandske aktører i at foretage investeringer men også betyde tab af muligheder for arbejdspladser og udviklingsmuligheder for lokale – herunder bl.a. inden for og tab af forretningsmuligheder for den lokale følgeindustri. Det vil kort og godt være ødelæggende for udviklingen for hele spektret af aktører.

For Albatros Arctic Circle og de investeringer, som er foretaget (så vel som for de planlagte) er lovforslaget helt konkret yderst indgribende. Det medfører en voldsom devaluering af vores eksisterende aktiver. Vi finder i den forbindelse bl.a. anledning til at nævne, at Albatros Arctic Circle så sent som i 2023 har købt Hotel Kangerlussuaq med tilhørende restauranter fra det Selvstyrejede Mittarfeqarfiit – bl.a. med henblik på at foretage skabe grundlaget for, at der fortsat kan være aktiviteter i Kangerlussuaq også efter, at atlantehavsflyvningen flyttes væk fra byen. Købet er dermed sket på bristede forudsætninger.

Albatros Arctic Circle beskæftiger i alt mellem 90 og 130 medarbejdere i Kangerlussuaq, fordelt på hotel- og restaurantionsdrift samt turoperation, afhængigt af sæson (ca. 80% har bopæl i Grønland og alle betaler lokal skat). Det svarer til ca. 20-25% af befolkningen i bygden. Opbygningen af Kangerlussuaq som Grønlands næststørste turist destination er sket gennem de sidste 25 år med store investeringer i faciliteter og udstyr. Til turoperationen råder AAC i dag over 13 busser og et stort værksted, som hvis lovforslaget vedtages i sin nuværende form vurderes usandsynlig at afhænde. Uden udbuddet af turaktiviteter vil der være et minimalt behov for overnatningssteder og restauranter og mange arbejdspladser derfor vil skulle nedlægges. Herudover har der været en række nylige investeringer i 2024, der bl.a. inkluderer to nye busser, som er anskaffet mhp. at udvikle og vedligeholde den fortsatte aktivitet i bygden. Det virker usandsynligt, at der er lokale aftagere af disse aktiver, hvorfor vi vurderer, at det er ekspropriativt.

Med de ejerskabskrav, der indenfor meget kort tid skal opfyldes, må en vedtagelse af denne lov anses for at udgøre et ekspropriativt indgreb, jf. Grundlovens § 73.

Autorisation (§§ 3, 6 og 7)

For at sikre en vis kvalitet i udbuddet af turismeaktiviteter, jf. bl.a. krav om sikkerhedsplan – kan det på sin vis være formålstjenligt at indføre en autorisationsordning. Vi har dog visse bekymringspunkter.

Der mangler for det første klarhed omkring selve autorisationsordningen. Ved forslaget til turismelov er der lagt op til en rammelov, hvor Naalakkersuisut kan fastlægge vilkår og betingelser – herunder bl.a. begrænsninger i forhold til autorisationens varighed og det geografiske område, som turistaktøren må operere i. Dette giver uklarhed omkring hvilke kriterier, der lægges til grund ved tildeling af autorisationer såvel som indholdet af tilladelserne. Uklarhed om rammebetingelserne er kritisk for investeringsviljen men også investeringsmulighederne, når aktørerne skal hente ekstern finansiering – fx ved lån fra banker og investorer eller kapitalindskud. Det gælder i særdeleshed, da der er tale om langsigtede investeringer.

Dernæst er det noteret, at det endnu er uvist, hvilken myndighed (eller ekstern organisation), der skal håndtere ordningen. Vores bekymring er bl.a., at der skabes tidsmæssige udfordringer i forhold til sagsbehandlingstid og skabelse af et muligt unødvendigt bureaukrati om vedr. det nævnte krav om sikkerhedsplaner. Vi følger allerede reglerne iht. Søfartsstyrelsen samt lignende reglement inden for hoteldrift. Det vil desuden indebære en økonomisk byrde for særligt de mindre aktører.

Dispensation (§ 4)

Naalakkersuisut kan i særlige tilfælde dispensere fra kravene i lovens §§ 8-12, bestemmelser fastsat i medfør af loven og autorisationsvilkår.

Dermed åbnes der op for en meget bred dispensationsadgang i "særlige tilfælde" på baggrund af en "konkret vurdering", jf. lovbemærkningerne. Det gælder som anført krav til rettighedshavere, sikkerhedsplaner, samt ansvar, forsikringsdækning og anden sikkerhedsstillelse – og ikke mindst autorisationsvilkår.

En sådan fleksibilitet i reglerne er dybt bekymrende og skaber usikkerhed. Der bør opstilles klare retningslinjer for dispensationsordninger, og det skal være klart hvilke kriterier, der kan lægges vægt på. Gennemsigtighed i reglerne er vigtig. Med den nuværende formulering ses der risiko for korrupsion og nepotisme.

Ansvar og forsikringskrav (§ 11 og 12)

Vi er blevet oplyst, at det såkaldte "objektive ansvar", udgår af loven.

Adgang til virksomhedsoplysninger (§ 5)

Ved ansøgning om autorisation og turistaktører skal meddele alle oplysninger, som Naalakkersuisut vurderer er nødvendige til myndighedsbehandling af aktiviteter omfattet af loven og autorisationer, samt ved tilsyn heraf. Naalakkersuisut kan dele oplysningerne med offentlige myndigheder og selvstyrejede selskaber.

I forhold til lovgivningens øvrige databeskyttelseskrav er vi bekymrede for, hvordan deling af oplysninger sker. Vi står bl.a. uforstående over for, hvorfor oplysninger generelt skal kunne deles med Selvstyrejede selskaber.